

N:o 36.

Af herr **A. T. Carlheim-Gyllensköld**, om skrifvelse till Konungen i fråga om användande af s. k. holländsk våg vid spannmålshandel m. m.

Det finnes en abnormitet i lagtillämpningen, som det vore synnerligen önskvärdt att få rättad, eller att nästan all vägning af säd i större spannmålshandel sker efter holländsk vikt, ehuru aftalet om dess försäljning sker per 100 kg., t. ex. då det säges: jag betalar eder råg med kr. 12,50 per 100 kilo, om den väger 123 skålpund holländsk vikt. Denna våg var medgifven i kungl. förordningen af den 29 november 1861 i så måtto, att den gällde såsom laggill vikt, då köpare och säljare därom öfverenskommo, men då kilogramsystemet infördes enligt kungl. förordningen den 22 november 1878 samt ändrades till en del detaljbestämmelser den 9 oktober 1885, så upptogs icke holländska vikten i någondera af dessa författningar. Denna våg är sålunda faktiskt aflyst såsom laga vägningsredskap, men icke dess mindre är den använd i årtionden och begagnas dagligen, och det icke ens med det sken af berättigande, som kan ligga uti spannmålshandlarens hemställan till säljare, att öfverenskomma om köp efter denna vikt. Då därtill kommer, att ingen justerare blir anmodad kontrollera eller justera holländska vågar och dessa justerare icke ens hafva författningsenlig befogenhet därtill, så borde det oegentliga häruti ligga för öppen dag.

I dagligt bruk finnes det ett stort antal holländska vågar, som äro 15 år gamla och däröfver, och att de till följd af slitning icke äro tillförlitliga, säger sig själf; värre står det dock till med dem, hvilka kunna misstänkas vara i svekfull afsikt afslipade på vägningsmåttets öfverkant eller på andra sätt förändrade.

Alla landtmän såväl som handlande äro skyldiga att väga alla varor med justerade kilogramvikter, endast den privata spannmålshandeln undandrager sig den kontroll, som ligger uti justering och omjustering hvart tredje år. Då detta uppenbarligen icke har varit lagstiftningens mening, torde missförhållandet påkalla lagstiftningens uppmärksamhet, så att rättelse vinnes.

Spannmålshandlaren förmenar, att holländska vågen är internationell och att han säljer efter den till utlandet, men dels bör väl detta icke få gälla för all den spannmål, omalen eller malen, som säljes till inländsk förbrukning, och dels må det väl bli spannmålshandlarens ensak att reducera kilogram till holländskt skålpund vid export, men vi hafva parallellfall, såsom smörhandeln för export, där inhemska köpare och säljare räkna med kilogram, men exportören på t. ex. England säljer efter engelska skålpund. Enligt min uppfattning skall härvidlag, för att likhet inför lagen må råda, den holländska vågen endera formligen förbjudas vid vite och aflysas eller ock intagas i en författning samt där till sin beskaffenhet detaljeradt beskrifvas, bestämmas och justeras af justeringsmyndigheten, så att den må bli kontrollerad som alla andra vågar.

En annan våg eller den s. k. brovågen, som vid sockerbruket användes till invägning af hvitbetor, är i så måtto laglig, att den är inordnad under författningens centesimalvåg, men denna brovåg är hittills icke justerad mer än en gång, då den blifvit uppsatt som ny. Det har ätven vållat en allmän misstro till dem i hvitbetsdistrikten, då de, enligt leverantörens uppgift, ofta och synbarligen lämna ett felaktigt utslag.

För att rätta här påpekade missförhållanden vore det tydligtvis enklast att i syftet införa nya bestämmelser i kungl. förordningen om vikt m. m., men då dessa förordningar dels kunna tariffva att i någon mån omredigeras och af bekvämlighetshänsyn sammanföras i en författning samt dels fråga uppstått uti intresserade kretsar om lämpligheten af att få en på metersystemet grundad våg, som anger vikten på hektoliter uti kilogram (resp. liter i gram) och åtminstone en sådan är konstruerad enligt Brauers system, som väntas medföra afsevärda, ehuru icke än någon längre tid pröfvade fördelar, så synes det vara mest skäl uti att få en utredning uti dessa förhållanden, då tiden under riksdagens lopp ändå icke lär medgifva att åstadkomma en nöjaktig sådan.

På grund häraf föranlåtes jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta aflåtande af en underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t, att han behagade till nästkommande Riksdag inkomma med förslag om att hol-

ländska vågen vid spannmålshandel endera och helst vid vite förbjödes att användas, eller, om det icke kan ske, att den må bli underkastad justering i likhet med andra handelsvågar, dels undersöka, huruvida någon konstruktion af spannmålsvåg är uppfunnen, som tillförlitligt anger vikten i kilogram af 1 hektoliter och kan vara önskvärd att införa bland svenska vägnings- och mättningsredskap, samt dels att brovågar vid sockerbruken, cikoriefabriker och andra ställen, där hela lass eller järnvägsvagnslaster vägas, böra underkastas omjustering hvarje år, samt att Kungl. Maj:t i öfrigt behagade föreslå de förändringar i praktiskt och tekniskt hänseende uti förordningen om vikt, hvilka erfarenheten kan hafva gifvit anledning antaga såsom nyttiga för jordbruket och den lojala handeln.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 26 januari 1903.

A. Th. Carlheim-Gyllensköld.